

**PLAN OVERGANG BARNEHAGE –
SKOLE /SFO
HAMAR KOMMUNE**

«Hva vi ønsker å se, er barnet på jakt etter kunnskap, og ikke kunnskapen på jakt etter barnet» (Johann Heinrich Pestalozzi)

INNLEDNING

Overganger mellom ulike nivåer i utdanningssystemet er kritiske faser i barns og unges utvikling og læring. Overganger innebærer endringer i forventninger og krav til barn og foresatte, og berører hele miljøet rundt barnet. Overganger er en del av livet og vi må legge til rette for at barnet kan mestre og komme styrket gjennom overgangen.

Å oppleve sammenheng mellom barnehage og skole og være trygg i overgangsfasen gir et godt grunnlag for det videre opplæringsløpet.

I Hamar har vi hatt overgangsrutiner som skal bidra til å sikre en god overgang, og med denne planen revideres arbeidet med overgang mellom barnehage og skole og skolefritidsordning (SFO) i tråd med nyere forskning.

MÅL:

Formålet med *Plan for overgang mellom barnehage og skole* er å sikre at samarbeidet mellom barnehager og skoler og SFO i Hamar bidrar til at alle barn opplever en trygg og god overgang fra barnehage til skole og SFO.

Dette innebærer:

- sikre sammenheng mellom barnehage og skole
- sikre god informasjonsflyt
- lik praksis i Hamar

PLANENS FORANKRING:

Plan for overgang mellom barnehage og skole/SFO er forankret i lovverk og sentrale dokumenter.

Lov om bhg § 2 a. *Plikt til å samarbeide med skolen om overgangen fra barnehage til skole.*

Barnehagen skal samarbeide med skolen om barnas overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning., jf. Opplæringslova § 13 – 15 og friskolelova § 5-5. samarbeidet skal bidra til at barna får en trygg og god overgang.

(Tilføyd ved lov 8. juni 2018 nr. 29 (ikt. 1 aug 2018 iflg. Rs. 8 juni 2018 nr. 827).

Opplæringslova § 13-5. *Plikt til å samarbeide med barnehagen om overgangen til skolen.*

Skolen skal samarbeide med barnehagen om barna sin overgang frå barnehage til skole og skolefritidsordning. Samarbeidet skal bidra til at barna får ein trygg og god overgang.

Skoleeigaren har hovudansvaret for samarbeidet og skal utarbeide en plan for overgangen frå barnehage til skole og skolefritidsordning.

Rammeplan for barnehagen: Kap. 6 Overganger

Overgang mellom barnehage og skole:

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning.

Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen.

De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen.

Veilederen *Fra eldst til yngst* (Kunnskapsdepartementet, 2008), NOU 2010:8 *Med forskertrang og lekelyst* og Melding til Stortinget nr. 19 (2015-2016) *Tid for lek og læring* er alle sentrale dokumenter som blant annet omtaler overgangen fra barnehage til skole. Alle fremhever viktigheten av å gjøre denne overgangen så god som mulig både for barn, foreldre og ansatte i barnehage og skole. Viktigheten av å skape forbindelseslinjer mellom institusjonene slik at det ikke overlates til barna selv å finne veien i alt det nye som møter dem er fremhevet.

I arbeidet med den nye læreplanen, fagfornyelsen ser vi at det i større grad åpnes for å bruke lek som tilnærming til læring. Her står det at skolen må anerkjenne barndommens og ungdommens egenverdi og gi rom for spontan lek. Videre står det at for de yngste barna i skolen er lek nødvendig for trivsel og utvikling. (Utdanningsdirektoratet, 2018).

Det er gjort 42 studier etter 2010 i 13 land som har gitt anbefalinger på hvordan overgangstiltak bør utformes og gjennomføres. Forskningen er publisert på Kunnskapssenter for utdanning. Studiene viser tydelig at det må utvikles et nettverk av relasjoner rundt barnet, som barnet både er en direkte og indirekte aktør i. Det forutsetter et tett og godt samarbeid mellom barnehagelærere, lærere i skolen, foresatte og barn. Fra

I Hamar kommunes oppvekstplan (2018 – 2025) er god overgang fra barnehage til skole/SFO satt opp som ett av delmålene:

Kommunen har god progresjon for innhold og arbeidsmåter mellom barnehage og skole.

- Utvikle handlingsplaner for barnehager og skoler som definerer sammenheng, kontinuitet og progresjon i innhold og arbeidsmetoder der lek er en gjennomgående metode.
- Etablere nettverk mellom lærere i barnehager og småskoletrinnene for samarbeid og sammenheng og kontinuitet i opplæringsløpet.

MÅLGRUPPE:

Plan for overgangen mellom barnehage og skole/SFO er et arbeidsredskap for både barnehagene, skolene og SFO. Planen forplikter spesielt ansatte som arbeider med de eldste barna i barnehagen og de yngste elevene i skolen. Skolefritidsordningen (SFO) er en del av skoletilbudet og er ofte det første barnet møter ved skolestart.

Skolen må derfor involvere SFO i samarbeidet med barnehagen når det er relevant.

Det er et lederansvar å sikre gjennomføring av informasjon og rutiner på en god måte.

Plan for overgang mellom barnehage og skole/SFO er overordnet og forpliktende for alle kommunale barnehager, skoler og SFO.

Det anbefales også at private barnehager og skoler benytter planen.

Versjon 17.09.19

Årshjul og rutiner knyttet til overgang barnehage – skole/SFO

NÅR	TILTAK	OM INNHOLD og annet	ANSVAR
September	Samarbeids- møte	Styrere og rektorer/SFO ledere møter. Aktuelle temaer: <ul style="list-style-type: none"> • revidere overgangsrutinene • avklare forventinger med tanke på videre samarbeid / møteplasser 	OO
BARN MED SÆRLIGE BEHOV (SPES.PED/ MIN.SPRÅKLIGE) BARN EN ØNSKER Å DRØFTE ELLER GI EKSTRA INFORMASJON OM			
Så tidlig som mulig (må være ferdig-behandlet primo mars)	Søknad om utsatt skolestart	Foresatte blir informert om at de må sende søknad (ingen egen mal; send brev) til Opplæring og oppvekst som sender denne videre til PPT for sakkyndig vurdering, jf. oppl. §2-1.	Barnehagen Foresatte
Så tidlig som mulig (gjerne 1-2 år før skolestart)	Informasjon om spes.ped.avd	Informasjon om avdelingen på Lunden til foresatte til barn som vil kunne ha utbytte av tilbudet der. Nærskolen inviteres inn i denne dialogen.	Barnehagen
I god tid – og fort-løpende	Tilmelding PPT (for barn som ikke tidligere er meldt)	§5-vurdering. Viktig med skriftlig info om observasjoner og hvilke kartleggingsverktøy som ev. er brukt. Samtykke innhentes (egen mal).	Barnehagen
I god tid - og fort-løpende gjennom året	Informasjon til skolen om barn som barnehagen mener bør drøftes (gi også beskjed om barn som ikke henvises, som er i en «gråson». Bedre å melde fra om en for mye!)	Barnehagen innhenter samtykke fra foresatte til å gi informasjon til skolen (jf. egen mal) før informasjon gis om barn <ul style="list-style-type: none"> • som bør drøftes med tanke på om barnet vil komme til å trenge særskilt hjelp og støtte i skolen. Denne informasjonen gis skriftlig, med kopi til PPT (hvis barnet er henvist PPT) • fra språklige minoriteter uavhengig av om de har særskilte behov: <ul style="list-style-type: none"> - morsmål 	Barnehagen

		<p>- <i>kan</i> ha behov for særskilt språkopplæring; grunnleggende norsk og ev. morsmåls- / tospråklig fagopplæring (jf. oppl. §2-8)</p> <p>- Kartlegging «Skolestartere» https://www.trondheim.kommune.no/content/1117740638/Kartleggingsprover</p> <p>Gjelder alle:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Om noen har benyttet barnehagen i liten grad, eller ikke i det hele tatt, er det viktig info. • Ikke gi mer info videre enn det er innhentet samtykke til fra foresatte. 	
Utover våren	Drøftingsmøter med PPT, foresatte, barnehage (styrer/pedagog), skole (rektor)	Barnehagen har informert om aktuelle barn til skolen (se over). Også opplysninger om ev. minoritetsspråklige elever som vurderes som aktuelle for mottaksklasse, Prestrud eller Ridabu. Skolen innkaller til og leder møtene. (jf. egen mal for innkallingen).	Skolen Barnehagen
Etter drøftingsmøtene	Forespørsel om sakkyndig vurdering	Dersom man mener at forespørsel om sakkyndig vurdering er nødvendig, sendes denne PPT (PPT` s maler alltid oppdatert på nett).	Skolen
SKOLETILHØRIGHET – FRAM MOT SKOLESTART			
	Informasjon om skoletilhørighet og skolestart	Ligger på kommunens hjemmeside. (Skolekretsgrensene finner en her: https://www.hamar.kommune.no/category781.html)	OO
Desember	Registrering skolestart	Det gjøres enkeltvedtak om inntak til nærskolen i desember. Når foresatte har fått enkeltvedtak om skoleplass, har de blitt lagt inn i VFS (Visma flyt skole) under nærskolen.	Skolen

		<p>Foresatte kan da søke SFO-plass og godkjenne eventuelle samtykker.</p> <p>Hvis foresatte ønsker bytte av skoleplass, se Kommunal forskrift om skoletilhørighet. (Hamar kommune web og EQS)</p>	
I god tid før info skal gis	Foresatte samtykke	Innhente skriftlig samtykke fra foresatte om at informasjon om det enkelte barn kan gis til skolen. (egen mal)	Barnehagen
Feb. – april	Foreldre-samtale i barnehagen	<p>Styrer/ ped.leder har samtaler med foresatte.</p> <p>► <i>Overgangsskjema fylles ut i løpet av samtalen. Sendes skolen så snart som mulig, og senest innen 01.05. Kopi til foreldrene.</i></p>	Barnehagen
Innen 15. mars	Foreldremøter på skolen	<p>I møtet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • God informasjon må sikres; om overgangen, skolen og arbeidet på skolen, SFO (frister redusert betaling) • Heftet "God skolestart" (Pedlex) utdeles 	Skolen
April	SFO - møte	Alle foresatte inviteres til SFO - informasjonsmøte.	Skolen v/SFO
Innen 1. mai	Digital hilsen	<ul style="list-style-type: none"> • Skolen (rektor, SFO – leder, lærer) sender en digital hilsen til skolestarterne i barnehagene 	Rektor
I løpet av våren (innen mai måned)		Om skolen ikke har mottatt overgangsskjemaet eller trenger ytterligere info om barn, tar skolen kontakt med barnehagen, evt. OO	Skolen

Juni; første onsdag i måned	Besøksdag med klasse møte	Møte med skolen, SFO, lærere, elever, foresatte. (I brevet fra skolen må det ikke skapes noen forventninger om at barnehagen følger barna denne dagen.)	Skolen / foresatte
Før sommer- ferien	Besøk	Barnehagene er velkomne til å ta med førskolebarna på tur for å se/besøke skolen og SFO. Om det gis beskjed til skolen i forkant, kan det ev. legges til rette for at en kan komme inn og se seg litt om og/eller spise maten sin.	Barnehagen

BESKRIVELSE AV TILTAK FOR Å SIKRE OVERGANGEN

1.

Tiltak	Innhold
Samarbeidsmøte styrere, rektorer og SFO -ledere	<ul style="list-style-type: none"> • Gjennomgang av rutiner • Justere årshjul til best mulig praksis • Forventningsavklaring • Erfaringsutveksling

2.

Tiltak	Innhold
Informasjon om skoletilhørighet – kretsgrenser.	<ul style="list-style-type: none"> • Informasjon ligger på Hamar kommunes hjemmeside

3.

Tiltak	Innhold
Foreldresamtale i barnehagen	<ul style="list-style-type: none"> • Barnehagen benytter overgangsskjemaet <i>Informasjon om skolestarteren</i>, og beskriver godt barnets fungering • Formålet med skjemaet er at skolen skal kunne tilrettelegge skolestarten best mulig for det enkelte barn • Evt. oppfølging gjennom samtale barnehage – skole • Leveres skolen innen 1. mai, jamfør årshjulet

4.

Tiltak	Innhold
Foreldremøte på skolen	<ul style="list-style-type: none"> • Forventningsavklaring • SFO deltagelse med informasjon

5.

Tiltak	Innhold
Besøksdag med klasse møte + temakveld med SFO Første onsdag i juni	<ul style="list-style-type: none"> Bli kjent med skolen, lærere, SFO Kort foreldremøte mens barna er i lek (FAU, møteplasser etc.) Barnehagene benytter formiddagen til bli-kjent- dag for nye barn

6.

Tiltak	Innhold
SFO – besøkskveld (barnas første møte med SFO)	<ul style="list-style-type: none"> Synliggjøre SFO og at det er ulikt både barnehage og skole Lekens betydning på SFO Lek og bli kjent med personale og lokale Tydeliggjøre og bevisstgjøre at SFO er barnas første møte med skolen Forventningsavklaring

7.

Tiltak	Innhold
Overgangsobjekter	<ul style="list-style-type: none"> Skape kontinuitet i barnas erfaringer ved at barna møter noe gjenkjennbart på begge arenaer Ha kunnskap om arbeidsmetoden – skrive dans <p>(Overgangsobjekter - se vedlegg)</p>

8.

Tiltak	Innhold
Besøksdager	<ul style="list-style-type: none"> Rutiner og praksis som sikrer at barna blir bedre kjent før skolestart Bli kjent med hverandre Lek på skolens uteområde Samlek med nabobarnehager Barnehagen kan ringe og avtale tidspunkt for besøk og evt. mulighet for et sted å spise matpakke

9.

Tiltak	Innhold
Skrivedans	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagoger i barnehager og skoler får årlig tilbud om kurs i <i>skrivedans</i> <i>Skrivedans er en metode som innebærer sammensatt aktivitet mellom lek, samspill og bevegelse</i> <i>Metoden har som målsetning å skape flytende og sammenhengende håndskrift</i> <i>Mestringsopplevelse gjennom en trygg og kjent metode for barna</i> • Barnehagene benytter skrivedans vårhalvåret før skolestart

10.

Tiltak	Innhold
Nettverk pedagoger barnehage - skole	<ul style="list-style-type: none"> • Bli kjent med hverandres arbeidsmåter og kultur • Praktiske avklaringer i forbindelse med overgangen • Samarbeid om faglige spørsmål og arbeidsmåter • Informasjon om det pedagogiske innholdet siste året i barnehagen • Erfaringsutveksling • Forventningsavklaring • Tilbakemelding fra skolene om overgangen <p>Aktuelt innhold kan være: Drøftinger knyttet til Rammeplanen for barnehagen og fagfornyelsen, leseopplæring og digitalisering</p>

11.

Tiltak	Innhold
Samarbeid skolestartere i små barnehager	<p>Gå sammen på besøksdager Delta på aktiviteter/invitasjoner sammen Besøke hverandre i barnehagene Felles møteplasser</p>

12.

Tiltak	Innhold
Felles kompetanseheving for bhg/småskole/SFO	<ul style="list-style-type: none"> • Lekens betydning • Psykisk helse hos barn og i barns nære relasjoner • Livsmestring og helse • Nyere forskning om lekens betydning for hjernens utvikling • Kunnskap om barnets utvikling og behov 5 - 7 år

LENKER:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/>

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/overordnet-del/>

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/sarskilte-behov/overganger-spesialpedagogisk-hjelp-spesialundervisning/Overgangen-mellom-barnehage-og-skole/>

<https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/veileder/f-4248-fra-eldst-til-yngst.pdf>